

Vesti

Dodela nagrade „Predvodnica“ Udruženja „Fulbrajt i prijatelji“

Centar za američke studije je sa svojim prijateljima i saradnicima iz Udruženja „Fulbrajt i prijatelji“ i Američke ambasade proslavio dodelu nagrada „Predvodnica“.

Koktel i dodelu nagrada organizovalo je Udruženje „Fulbrajt i prijatelji“ 17. septembra u dvorištu Rektorata Univerziteta u Beogradu. Nagradu „Predvodnica“ za 2020. godinu dobila je prof. dr Radojka Vukičević, profesorka na Filološkom fakultetu u Beogradu i autorka brojnih knjiga na temu američke književnosti. Za 2021. godinu nagradu je dobila ass. dr sci. med. Valentina Opančina, specijalista radiologije u UKC Kragujevac i asistent u nastavi Fakulteta medicinskih nauka u Kragujevcu.

Projekat „Američka istorija u učionici: američki uticaji na popularnu kulturu i svakodnevicu u Srbiji (1918-1941)“

Pod pokroviteljstvom Američke ambasade u Beogradu, Centar za američke studije će u narednih godinu dana realizovati projekat „Američka istorija u učionici: američki uticaji na popularnu kulturu i svakodnevicu u Srbiji (1918-1941)“.

Cilj ovog projekta je da se kroz analizu amerikanizacije svakodnevnog života i popularne kulture u Srbiji u međuratnom dobu, a kroz „prelistavanje“ štampe iz tog perioda, prikažu višeslojni srpsko-američki odnosi. U fokusu istraživanja biće različiti fenomeni amerikanizacije – Holivud, džez, ženska emancipacija, sport i svakodnevica i detinjstvo po američkom modelu. Krajnji rezultat projekta biće onlajn priručnik sa izvorima iz srpsko-američkih odnosa u međuratnom periodu, koji će biti predstavljen nastavnicima u Srbiji kao dodatan nastavni materijal.

U timu projekta koji vodi prof. dr Radina Vučetić, biće istoričar Aleksandar Todosijević, doktorandkinje Odeljenja za istoriju Katarina Beširević, Andrijana Vlahovljak, Emilija Cvetković, i bibliotekar Narodne biblioteke Ljubomir Branković. Projekat će biti sproveden u saradnji sa Narodnom bibliotekom Srbije i Udruženjem za društvenu istoriju-Euroclio.

▲ Ambasador SAD E. Godfri uručuje nagradu „Predvodnica“ prof. dr R. Vukičević

▲ Ambasador SAD E. Godfri u razgovoru sa studentima Centra za američke studije

▲ Nagrada „Predvodnica“ ass. dr sci. med. Valentini Opančina

Калифорнија за Југославију.

► „Žena i svet“, avgust 1932.

▲ „Ilustrovani list“, jun 1928.

◀ „Ilustrovani list“, novembar 1920.

Časopis „Life“

Digitalizovani brojevi američkog časopisa „Life“ od 1936. do 1972. godine sada su dostupni na sledećem linku:

<https://bit.ly/2WcykiG>

Uživajte u čitanju!

Dobrivoje Tanasijević - Den Tana

Dobrivoje Tanasijević (1935) rođen je u Čibutkovici, kraj Lazarevca. Kao mladić je pokazivao talenat za fudbal u dresu Crvene zvezde i gradske reprezentacije Beograda. Fudbal ga je i odveo iz Jugoslavije. Naime, on se nije vratio u zemlju sa sportskog gostovanja u Belgiji, a nakon toga je preko Nemačke i Kanade konačno došao u Kaliforniju. Pod uticajem holivudskih filmova, Tanasijević je smatrao Sjedinjene Države za obećanu zemlju. U potrazi za svojim američkim snom on je prao posuđe, radio u fabrici tunjevine, igrao fudbal, oprobao se kao glumac. No, ono što će načiniti Tanasijevića istinski poznatim, i to pod pojednostavljenim imenom Den Tana, je njegov restoran italijanske kuhinje u Zapadnom Holivudu – „Dan Tana’s“. Ovaj restoran, koji je osnovan 1964. godine, karakteriše prijatan, starinski ambijent i sveden jelovnik, na kojem se ističu

nadaleko čuveni odrezak i pasta. Dugovečnost restorana i kvalitet usluge pretvorili su „Dan Tana’s“ u mesto gde se holivudske zvezde otimaju za sto. Između ostalih, Dan Tana među goste ubraja Breda Pita, Bena Afleka, Džerija Sajnfelda i Karla Maldena.

Veze sa džet-setom Den Tana je iskoristio i u filantropske svrhe, kroz organizaciju večera humanitarnog karaktera. Pored ugostiteljstva, Tana je decenijama aktivan u svetu fudbala na srpskoj, engleskoj i američkoj sceni. Zbog toga i danas živi, što zbog posla, što zbog nostalgije, na relaciji Los Angeles-London-Beograd.

Ruška Bergman

Među ljudima srpskog porekla koji su dospeli do američkog džet-seta ističe se i Ruška Bergman. Ona je rođena pod imenom Ruža Savković i poreklom je iz Takova. Nadimak Ruška nadenuła joj je majka, a prezime Bergman je dobila od supruga. U Beogradu je završila Ekonomski fakultet. Karijeru stilistkinje otpočela je nakon odlaska iz Srbije 1996. godine. Nastanila se u Njujorku i ubrzo se probila u svetu visoke mode svojim kreativnim rešenjima koja su bila inspirisana zapadnoevropskom likovnom umetnošću 16. i 17. veka. Bergman je u prethodne dve i po decenije bila stilistkinja desetinama najpoznatijih muzičara, reditelja i glumaca. Poznata je po vizuelnom rešenju za foto-portret bivše državne sekretarke Hilari Klinton, a njenu plodnu, višegodišnju saradnju sa Majklom Džeksonom pre-

kinula je iznenadna smrt legendarnog pevača. Pored navedenih zapadnoevropskih uticaja na njen izraz, Bergman ističe važnost srpskog porekla za nju, zbog toga što joj ono pomaže da bude drugačija u često površnom i materijalističkom američkom društvu. Osim što je stilistkinja, Bergman se bavi i kratkim filmom, a još je i modna urednica različitih izdanja prestižnog časopisa „Vog“. Modna filozofija Ruške Bergman može da bude obeshrabrujuća - po njoj, čovek se ili rodi sa ukusom ili bez njega. Nema tu mnogo mozganja.

Američki filmovi u Kraljevini Jugoslaviji

Američki filmovi i danas dominiraju svetskim tržištem. Gotovo svi filmovi koji se mogu videti na plakatima ispred bioskopskih sala ostvarenja su holivudske produkcije. Ovakva prevlast američkih filmova seže još u međuratni period.

Nakon Prvog svetskog rata, američki filmovi postepeno su preuzimali evropsko tržište, dok je popularnost evropskih filmova srazmerno opadala. U skladu sa tim, najveći broj filmova uvezenih u Jugoslaviju bili su upravo američki; čak i kada je drugom polovinom tridesetih nemačka kinematografija bila u usponu, američki filmovi su i dalje odnosili prevagu. Tokom dvadesetih u Zagrebu su otvorena i predstavništva velikih američkih filmskih preduzeća poput „Foxa“, „MGM-a“, „Paramount Filma“ i „Warner Bros-a“. O prisutnosti i popularnosti američkih filmova u Jugoslaviji svedoči i Vladimir Dedijer u svojim „Beleškama iz Amerike“, gde navodi da je prvi film koji je gledao u bioskopu sa ujakom bio jedan od Čaplinovih.

Uticaj američkih filmova na jugoslovensku javnost u međuratnom periodu ogleda se najviše u štampi koja je, pored rasporeda bioskopskih projekcija i reklama za filmove, u velikoj meri prenosila i intervjuje sa holivudskim zvezdama i pojediniosti iz njihovih privatnih života. U Beogradu je u ovo vreme čak i izlazio filmski ilustrovani list „Hollywood“. Pored filmskih spektakla, američka kinematografija je sa sobom donela i kult filmskih zvezda, a neki od najpopularnijih bili su: Rudolf Valentino, Pola Negri, Čarli Čaplin, Meri Mikford, kao i devojčica zvezda, Širli Templ. Čak je i Milena Pavlović Barili slikala portrete Valentina, Džozefine Bejker i Konrada Fajta. Upravo zbog popularnosti američke kinematografije Holivud je neretko poistovećivan sa Amerikom, što je značajno doprinosilo i formiranju slike SAD u međuratnoj Jugoslaviji.

▲ „Hollywood“ 24. mart 1928.
◀ „Ilustrovani list“ 28. jul 1928.

Ričard Barton i Elizabet Tejlor u Jugoslaviji

Ričard Barton i Elizabet Tejlor, jedan od najpoznatijih holivudskih parova, bili su česti gosti u Jugoslaviji početkom sedamdesetih, tokom snimanja filma „Sutjeska“. Barton je u ovom filmu igrao nikog drugog do Josipa Broza Tita iz vremena jedne od najvećih bitaka Drugog svetskog rata na jugoslovenskom prostoru. Već i sama činjenica da je Barton glumio u filmu govori o spektakularnosti „Sutjeske“, kao jednom od najskupljih evropskih filmova tih godina. Pre početka snimanja filma, Ričard Barton i Elizabet Tejlor doputovali su na Brione (avgust 1971) kako bi se upoznali sa Titom i Jovankom Broz. Ovom prilikom holivudski par je u pratnji Tita i Jovanke posetio Pulski filmski festival, a samo par meseci kasnije (septembar 1971), u pauzi od snimanja, Barton i Liz Tjelor posetili su i Filmske susrete u Nišu.

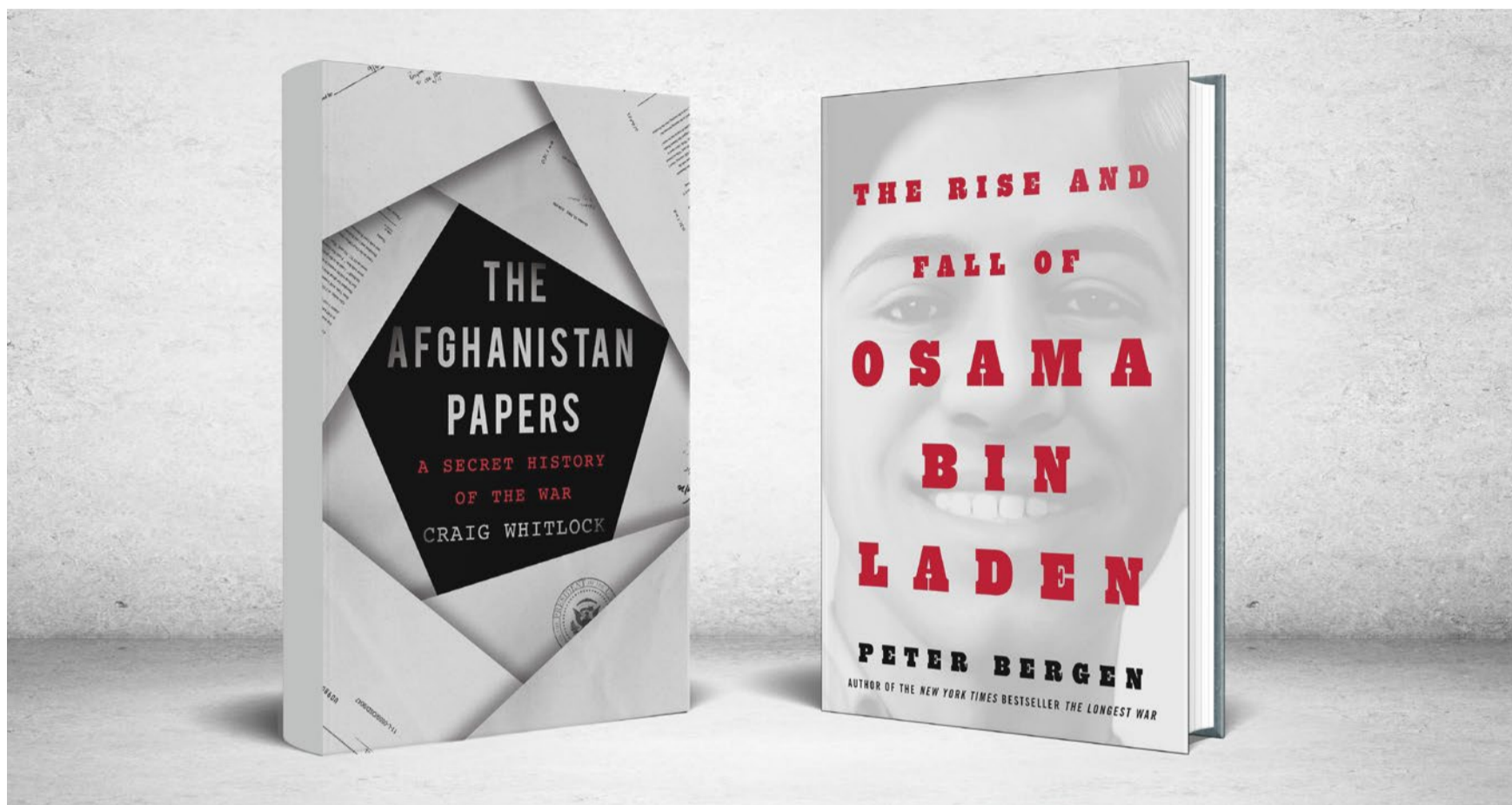

▲ Josip Broz Tito i Ričard Barton na snimanju „Sutjeske“, septembar 1971, Muzej Jugoslavije

▲ Tito, Ričard Barton, Elizabet Tejlor i Jovanka Broz na Brionima, avgust 1971, Muzej Jugoslavije

Štampa iz 1971. prenosila je Bartonovo oduševljenje ponudom da igra, kako navode, „možda najinteresantnijeg državnika u svetu“. Međutim, Bartonovi dnevници, objavljeni 2012, svedoče o nešto drugačijim utiscima holivudske zvezde. Glumac zapaža raskoš u kojoj žive Tito i Jovanka Broz, kritikujući strah koji Brozovo prisustvo uliva posluzi u njegovoj vili. Zanimljivo je kako Barton poredi popularnost svoje supruge i predsednika Jugoslavije, ističući da su oboje dobili neverovatne ovacije prilikom posete Puli. Naravno, Bartonove opaske tokom boravka u Jugoslaviji nisu bile sasvim negativne. Uprkos početnoj nesigurnosti koju je imao tokom snimanja „Sutjeske“, glumac naglašava kako je veoma zavoleo Jugoslovane. O tome svedoči i intervju koji je dao za jedan jugoslovenski časopis, kada je na pitanje da li bi ponovo snimao jugoslovenski film, Barton odgovorio da bi radije živeo u Jugoslaviji.

Craig Whitlock, **The Afghanistan Papers. A Secret History of the War**, New York: Simon & Schuster, 2021.

Teroristički napadi 11. septembra 2001. godine simbolički su okončali američki XX vek. Reakcija Sjedinjenih Država bila je napad na Avganistan, za koji se verovalo da je rasadnik terorizma. Dvadeset godina kasnije, Avganistan je ponovo u žiži svetske javnosti zbog povlačenja vojske SAD, koja u srednjoj Aziji nije doživela očekivani trijumf, nego fijasko. Za zainteresovane za američku stranu rata u Avganistanu, ove godine objavljena je knjiga Krega Vitloka „**The Afghanistan Papers**“. Vitlok je iskusan novinar „**Vašington posta**“, zadužen da prati dešavanja u Pentagonu i polje nacionalne bezbednosti. Glavni izvor informacija Vitloku predstavlja preko hiljadu intervjua sa ljudima koji su u Ratu u Avganistanu igrali različite uloge. Pored toga, on je koristio kolekcije usmenih svedočanstava, kao i javno dostupna dokumenta američke vojske. Knjigu je podelio na šest delova. Prva tri su posvećena različitim fazama rata u toku Bušove administracije. Držanje administracije predsednika Obame opisano je kroz četvrti i peti deo, dok u šestom delu Vitlok u kratkim crtama opisuje Trampov odnos prema ratu i Bajdenovu odluku da se rat konačno završi. Sam autor knjige naglašava da njegovo delo nije definitivna istorija Rata u Avganistanu, nego je ono ostvarenje njegove želje da od američke javnosti ključne informacije ne ostanu sakrivene.

Peter Bergen, **The Rise and Fall of Osama Bin Laden**, New York: Simon & Schuster, 2021.

Najtraženiji čovek u prvoj deceniji XX veka bio je Osama Bin Laden, organizator napada 11. septembra. Profesor na Državnom univerzitetu Arizone i autor knjige „**The Rise and Fall of Osama Bin Laden**“, Peter Bergen, je preko dve decenije posvećen izučavanju ličnosti najpoznatijeg svetskog teroriste. On je zaslužan za prvi televizijski intervju sa Bin Ladenom, 1997. godine, a američkoj javnosti je poznat i po brojnim prethodnim knjigama i dokumentarnim filmovima o Bin Ladenu i Al Kaidi. Bergen za svoju najnoviju knjigu koristi izvore koji su donedavno bili nedostupni – Bin Ladenovu arhivu koju su zaplenili američki specijalci 2011. godine. Ova arhiva broji gotovo pola miliona dokumenata i nesporne je saznanje vrednosti. Pored toga, Bergen sa ponosom ističe da je imao priliku da u više navrata intervjuiše članove Bin Ladenove uže porodice, kao i njegove bliske saradnike. Autor je Bin Ladenov život podelio na tri celine. Najpre, on piše o Bin Ladenovom poreklu, obrazovanju i postajanju džihadistom. Drugu celinu čini Bin Ladenova konfrontacija sa Sjedinjenim Američkim Državama, od početka 1990-ih godina do 2001. Zaključna celina prikazuje američku poturu za Bin Ladenom, koja se završila njegovim ubistvom 2011. godine. Velika vrednost Bergenove knjige leži u tome što na osnovu neameričkih izvora upotpunjuje sliku o Ratu u Avganistanu.

The Eleanor Roosevelt Papers Project <https://erpapers.columbian.gwu.edu/>

Kada smo na ovogodišnjoj Nedelji američke kulture i društva govorili o Frenklinu Delanu Ruzveltu, prezentovanje biografije američkog predsednika neizostavno je podrazumevalo osvrt na životni put i delo njegove supruge. U susret oktobru, mesecu rođenja Eleonore Ruzvelt, prisetićemo se izvanredne biografije žene koja je ostavila iza sebe bogatu spisateljsku karijeru, posvetila život humanitarnom radu i borbi za ljudska prava koja je imala međunarodni karakter. O ogromnom uticaju koji je nekadašnja prva dama imala na javnost svedoči podatak da se njeno ime našlo na Galupovoj listi osoba koje su izazivale najveće divljenje Amerikanaca u 20. veku. Zahvaljujući projektu Univerziteta Džordž Vašington, posetioци ovog vebsajta mogu se bliže upoznati sa likom i stvaralaštvom Eleonore Ruzvelt. Osim detaljne biografije i popisa bogate bibliografije, na ovoj platformi se može pronaći veliki broj kolumni, članaka, publikacija, pisama, transkripata intervjuja koji rasvetljavaju plodnu spisateljsku karijeru i politički angažman prve dame. Sa idejom da se priča o životu Eleonore Ruzvelt i njenoj ulozi na američkoj i svetskoj pozornici 20. veka prenese u učionice, kreatori ove digitalne platforme su, osim istraživačima i aktivistima, dostupne izvore upotpunili nastavnim materijalima i tako omogućili da narativ o njoj dopre do učeničkih i studentskih klupa.

American Social History Project/Center for Media and Learning <https://ashp.cuny.edu/>

Početak 1980-ih godina, istoričari Herbert Gutman i Stefan Brir otpočeli su intenzivan rad na popularizaciji primenjene istorije. Ovaj tandem je najpre angažovao naučnike, umetnike i nastavnike, koji bi na zanimljiv način, koristeći moć medija, istorijske događaje i procese učinili bliskim američkoj javnosti. Prateći razvoj novih tehnologija, svoju misiju su preneli u virtuelni prostor i kreirali digitalnu platformu koja je dostupna svim korisnicima. Američki projekat za društvenu istoriju pokrenut je u Njujorku i decenijama istrajava na ideji da kroz digitalizovane tekstualne, vizuelne, kao i multimedijalne izvore približi učenicima raznovrsnu društvenu i kulturnu istoriju Sjedinjenih Američkih Država. Posetioци na ovom vebsajtu mogu pronaći i pretraživati obilje prilagođenih primarnih izvora i edukativnih materijala koji se dotiču veoma značajnih i aktuelnih tema, od kojih su samo neke pojava pandemija kroz američku istoriju, istorija marginalizovanih društvenih grupa, izborni sistem Sjedinjenih Američkih Država. Dok u učionicama teme iz oblasti društvene istorije neretko ostaju izvan kurikula, svetska historiografija je uveliko postala otvorena prema temama koje izlaze iz okvira diplomatske i vojne istorije, te ovaj vebsajt može biti od velike koristi nastavnicima, učenicima i ljubiteljima istorije.

Newsletter
Vol. 21
septembar 2021.

Najave konferencije konkursi

Indigenous Peoples' Day

U pojedinim državama i gradovima u Sjedinjenim Američkim Državama 12. oktobra obeležava se Dan domorodačkog stanovništva. Kako bi se usprotivili proslavljanju Kolumbovog dana (Columbus Day), stanovnici širom Amerike odlučili su da 12. oktobra proslavljaju, umesto denovljanskog moreplovca, kulturu i tradiciju domorodačkog stanovništva. Prva država koja je preimenovala Kolumbov dan 1990. bila je Južna Dakota, a od tada sve više država prati njen primer. I Savet Okruža Kolumbija je 2019. doneo odluku da se Kolumbov dan proslavlja kao Dan domorodačkog stanovništva, a ovaj praznik se obeležava i na velikom broju koledža u SAD. Dan domorodačkog stanovništva ove godine proslavljaće se 11. oktobra.

Ovde možete pogledati i sadržaj koji nudi Nacionalni muzej Američkog Indijanca (The National Museum of the American Indian) u okviru Smitsonijan instituta:

<https://americanindian.si.edu/>.

„Moja Amerika“: Vladimir Arsenijević

U oktobru nastavljamo sa serijom razgovora „Moja Amerika“. Naš gost ovom prilikom biće pisac, dobitnik NIN-ove nagrade i predsednik Udruženja **KROKODIL** Vladimir Arsenijević. Sa Vladimirom Arsenijevićem razgovaraćemo o njegovim putovanjima kroz Ameriku, kao i o američkoj kulturi, književnosti i muzici.